

Gerontologik diskurs tushunchasi tahlili.

Xomidova Malohat Oktyabrjon qizi

Andijon davlajt chet tillari instituti

Gerontologik diskurs inson hayotini keksalik davridagi o'zgarishlarni o'rganuvchi sohada qo'llaniladigan tushunchalarni anglatadi. Bu atama quyidagilarni qamrab oladi:

- Keksalarga nisbatan munosabatlar va qarashlardagi stereotiplar, nutq va muloqotdagi yon ma'nolar.
- Keksalar obrazining ommaviy madaniyatda aks ettirilishi.
- Yoshlarga nisbatan farqli munosabatlarning ilmiy diskursdagi ko'rinishlari, masalan, "muvaffaqiyatli keksalik" tushunchasi.
- Kattalar sog'ligini saqlash. Bu borada gerontologik diskurs sog'liqni mustahkamlash, kasalliklarning oldini olish va ularni davolash masalalariga e'tibor qaratadi.
- Kattalar huquqlari va manfaatlari. Diskurs kattalarning ijtimoiy himoyasi, ularning jamiyatda to'laqonli ishtirok etish huquqlarini ta'minlash masalalarini ko'rib chiqadi.
- Kattalarning hayot sifati va farovonligi. Gerontologik diskurs kattalarning ruhiy salomatligiga, ijtimoiy faolligiga va ularning sifatli hayot kechirishiga ko'maklashishga qaratilgan
- Kattalarni jamiyatga integratsiya qilish. Diskurs kattalarni jamiyat hayotiga faol jalb etish, ularning faoliyati va tajribasidan foydalanish yo'llarini ko'rib chiqadi.
- Avlodlararo aloqalarni mustahkamlash. Gerontologik diskurs avlodlararo munosabatlarni yaxshilash, yosh va katta avlodlar o'rtasidagi o'zaro tushunishni kuchaytirish masalalariga e'tibor qaratadi.

Ushbu asosiy elementlar gerontologik diskursning markaziy tamoyillarini tashkil etadi va u kattalar bilan bog'liq turli sohalarni qamrab oladi.

Gerontologik diskurs nafaqat keksalikka munosabatlarni, balki ushbu jarayon va hodisaning o'zini ham tasvir etishga qaratilgan. Demak, u keksalikni talqin qilish va anglatishning usuli bo'lib xizmat qiladi. Bu atamada yoshona xislatlar hamda o'ziga xos ma'nolar, ramzlar va madaniyatlar ham mujassam.

Aynan diskurs tushunchasi gerontologiyaning ijtimoiy-madaniy yo'nalishida markaziy o'rin tutib, keksalik bilan bog'liq tushunchalar hamda ularning ma'nolarini tanqidiy o'rganadi.

Ushbu diskurs orqali keksalikdagi muammolar muhokama qilinib, yechimlar izlanadi.

Gerontologik diskurs tahlili bu keksa yoshdagi insonlar haqida ilmiy muammolarni tadqiq qilish va tahlil qilishdir. Bu, qariyalarga kerak bo'lgan majburiyatlar va talablarni aniqlash, keksalar hayotini farovon va sifatli qilishga qaratilgan tadbirlarni belgilashdan iborat.

Shaxsiy Erkinlik va Inson Huquqlari Jihatdan Tahlili

Gerontologik diskurs tahlili shaxsiy erkinlik va inson huquqlari nuqtai nazaridan amalga oshiriladi. Keksalar insonlarga nisbatan kamsitish va diskriminatsiya holatlari batafsilroq ko'rib chiqiladi

Sog'liqni Saqlash va Ijtimoiy Himoya Jihatidan Tahlili

Gerontologik diskursda sog'liqni saqlash va ijtimoiy himoya masalalari ham muhim rol o'ynaydi. Keksalarni parvarish qilish, ularning tibbiy ehtiyojlarini qondirish, pensiya ta'minoti kabi masalalar chuqur o'rganiladi

Madaniyatlar va Qadriyatlar Tahlili

Turli madaniyatlarda keksalarning o'rni va qadriyatlari tahlil qilinadi. Keksalar yoshdagi insonlarga munosabat, urf-odatlar va an'analar o'rganiladi.

Gerontologik Diskursda Nutqiy Aktning O'rni Nutqiy aktning gerontologik diskursda o'rni va mohiyati haqida maqolalar va tadqiqotlar mavjud. Bu maqolalarda nutqiy aktlar adabiy til me'yorlari bo'yicha tavsiflangan va mohiyatiga oid tushunchalar berilgan.

Nutqiy Aklarning Tasnifi Nutqiy aklarning pragmatik tabiatiga ko'ra tasnifi haqida tushunchalar va nazariyalar bayon etilgan. Ekspressiv nutqiy aktlar mohiyati va tavsifi masalasi o'zbek tilshunoslik sohasidagi muhim mavzulardan biri hisoblanadi.

Psixolingvistik Tadqiqi Psixolingvistika sohasidagi amaliy masalalar, jumladan, xorijiy tilni o'rgatish, nutqiy tarbiya va logopediya masalalari, miyadagi nutqiy markazlar kabi mavzular o'zbek tilining psixolingvistik tadqiqi muammolaridan biri.